

На третьому, поселенському, рівні найбільш значимі три фактори: стан і динаміка локальних сільських систем розселення, стан особистого підсобного господарства і готовність населення брати сільських туристів (умовно визначений як «суб'єктивний фактор»).

Ситуацію в сільській місцевості все більш починає визначати існуюча сезонна динаміка населення. Вона, крім того, ще й характеризує популярність і доступність місцевості для потенційних рекреантів.

Великі сільські населені пункти (більше 500 осіб постійного населення), хоча і володіють необхідним набором обслуговуючих туристів підприємств і мають найбільшу кількість історико-культурних об'єктів, не можуть забезпечити необхідну атмосферу відпочинку в сільській місцевості через більш «міського» типу організації життя спільноти. Проте, такі поселення не виключаються з виробництва продукту сільського туризму, і навіть, навпаки, можуть брати в ньому активну участь, надаючи супутні послуги та інтегруватися в культурно-пізнавальні маршрути.

Населені пункти, що займає середнє положення, в своїй більшості, можуть брати участь в організації сільського туризму та в формі малого сімейного готельного господарства і будівництва великих і середніх підприємств сільського туризму.

Уточнення в особливості організації сільській рекреації в тих або інших типах населених пунктів вносить соціально-економічна і природна специфіка території.

Список використаних джерел:

1. Биркович В.І. Сільський зелений туризм – пріоритет розвитку туристичної галузі України. / Биркович В.І. – Стратегічні пріоритети. Науково-аналітичний щоквартальний збірник. – 2011. – № 1 (6). – С. 138–143.
2. Веденин Ю.А. Динаміка територіальних рекреаційних систем. / Ю.А. Веденин. – М.: Наука, 1982.
3. Лужанська Т.Ю., Махлинець С.С., Тебляшкіна Л.І. Сільський туризм: історія, сьогодення та перспективи [Електронний ресурс]: навч. посіб. / За ред. д. г. н., професора І. М. Волошина – К.: Кондор, 2008. – 385 с.
4. Рутинський М.Й., Зінько Ю.В. Сільський туризм: навч. посіб. – К.: Знання, 2006. – 271 с.
5. Царик П.Л. Сільський зелений туризм: навч. посіб. – Тернопіль, 2008. – 100 с. 1 (6).

Мещанін І.І.

*керівник гуртка Центру туризму,
Криворізька ЗОШ № 73, м. Кривий Ріг*

ТЕХНОГЕННИЙ ТУРИЗМ – ВИД АКТИВНОГО ВІДПОЧИНКУ, ЩО ПОЄДНУЄ НАВЧАННЯ З ЖИТТЯМ

Рекреаційно-туристична діяльність є, безперечно, найменш шкідливою альтернативою господарського використання довкілля. Усвідомлення існування такого впливу співпало в часі з великомасштабним природоохоронним рухом, який розглядає процес рекреаційно-туристичного освоєння певної території в такий спосіб і в такому масштабі, які дозволяють підтримувати збереження довкілля у незмінному вигляді. [1]. Наше місто гостро потребує покращення екологічної ситуації, а для цього необхідні кошти, тому ми пропонуємо техногенний туризм, як один із заходів, що вплине на сучасний стан речей. Також існує хибне враження, що людина може своєю діяльністю тільки погіршити стан природи, але ж вона розумна істота, тому

пом'якшити екологічну ситуацію їй під силу. Ринкова економіка вчить нас добре рахувати гроші, і заробляти їх у всіх можливих, а іноді, на перший погляд, і неможливих ситуаціях. Тому ми пропонуємо розглянути техногенний туризм як одну із статей доходів у місцевий бюджет. Традиційний масовий туризм не зовсім відповідає вимогам природоохоронного руху. Пошук більш оптимальних шляхів розвитку туризму і дружнього ставлення до природного середовища призвели до появи таких понять, як «природний», «сільський», «пригодницький», «науковий», «освітній», «культурний», «аграрний», «екологічний» туризм. Усі ці терміни об'єднуються під гаслом альтернативного туризму [5]. Ми пропонуємо розглянути ще один його вид – техногенний туризм в контексті екологічного туризму. Техногенний туризм не пов'язаний з масовим, для нього характерні малі туристичні потоки, дисперсність та орієнтація на не урбанізовані території.

Техногенним туризмом слід вважати туризм, що розвивається на порушених природних ландшафтах (кар'єрах, відвалах, шламосховищах, деградованих землях), які відвідуються з метою споглядання ландшафтів та милування ними, а також дослідження та вивчення природних процесів: відродження ґрунту та його утворення, процеси фізичного і хімічного вивітрювання, зміни баричного ступеня, а також дає можливість реально оцінити масштаби діяльності людини та впливу на природу, прослідкувати відновлення природної рівноваги.

Техногенний туризм – це вид активного організованого відпочинку в межах антропогенно змінених територій, де поряд із науково-пізнавальними, культурно-виховними і спортивно – оздоровчими функціями, увага акцентується на зв'язки між природним та соціальним середовищем, на наслідках антропогенного тиску, набуваються навички гармонійних стосунків між людиною та природою, формується ресурсозберігаючий стереотип поведінки на рівні особистості [7].

Люди, що люблять техногенний туризм – люди із особливими інтересами. Як правило, вони добре інформовані, незалежно мислячі, цікавляться пізнанням природи, усвідомлюють необхідність її збереження, шукають і прагнуть нового досвіду, самореалізації. Такі туристи не зважають на труднощі, не вимагають розкішних готелів та обслуговування, а насолоджуються красою природи і новими знаннями [4].

Часто сучасний вигляд деградованих земель вражає в повному розумінні, і такі перетворення можливі лише при великому бажанні людей. Я маю на у вазі клумби ромашок на території шахти, на Тернівських відвалах мешкають дикі косулі та вепри, а в цьому році були помічені і вовки. Це яскраві свідчення появи компромісу між природою та діяльністю людини, який можна використати у розвитку техногенного туризму. Разом з тим туристично можуть реально прислужитися справі збереження природи. Досить поширеним серед свідомих і досвідчених туристів є поєднання мандрівки із збиранням корисної інформації для організаторів маршруту (про пожежі, вирубані ділянки, загиблі молоді насадження, порушення відновлювальних процесів, тощо) з прибиранням території. У техногенному туризмі можна виділити підгрупу пригодницького техногенного туризму, маю на увазі спуск до шахти, кар'єру, такі заходи складають перспективний сегмент національного туризму. Детальний аналіз особливостей альтернативного туризму, і середнього техногенного, дає змогу добре зрозуміти, як можна поєднувати сучасне захоплення туризмом із природоохоронною діяльністю та створенням джерел прибутків для природоохоронної діяльності в межах нашого міста [6].

З досвіду роботи ми впевнені, інтерес дітей до навчання – велика рушійна сила, яка відкриває розум і серце дитини для сприятливого впливу науки. Завдяки зацікавленості дитяча думка послідовно проникає в суть явища чи предмета, наполегливо відшукує в'язки, і, переборюючи перешкоди, досягає радісного осяяння, коли невідоме відкривається в усій логічній цілісності й красі. Істина здобута ціною

праці й творчих зусиль, поєднана з особистим життєвим досвідом, істина у свідомості школяра перетворюється у власне переконання.

У наш час географічне краєзнавство стає більш динамічною наукою. Значення краєзнавчої складової ми вбачаємо в умінні відображати різні взаємопов'язані елементи дійсності рідного краю, унікальність природи, систему розселення етнічних груп, які склалися історично, особливості розвитку господарства і духовної культури. Таким чином, у рідному краї взаємодіють не лише природа і господарство, а й самі люди, які освоюють природу. Для міста Кривий Ріг особливо характерний прояв взаємодії людини і природи, який виявляється у створенні ландшафтів техногенного походження, що кардинально відрізняються від природних.

Уже майже сто років проводять гірничодобувні роботи у нашому місті, тому за цей період природа встигла відновити певні території, які на сьогодні є природним середовищем для життя диких тварин та рослин, місцем, де можна спостерігати унікальні природні процеси, а також на цих об'єктах добре видно історію розвитку галузі промисловості, удосконалення технологій. Техногенні ландшафти є також змістовним об'єктом для проведення навчальних екскурсій, які допомагають реалізувати складові пізнавального інтересу. Завданнями краєзнавчого принципу навчання є системне встановлення зв'язків будь – якого шкільного курсу географії з тими знаннями, що здобувають учні в результаті безпосереднього дослідження краю. Маючи уявлення про природу і її закономірності, а також про населення і господарство рідного краю, легше зрозуміти географію інших районів країни або зарубіжжя. Так, нескладно пояснити учням 6 класу при вивченні теми «Рельєф», що являють собою високі рівнини – плоскогір'я, коли звернути увагу дітей на те, що вони схожі на відвали пустої породи ГЗК нашого міста, з незначним уточненням, що природні плоскогір'я значно більших розмірів.

Значення краєзнавчої складової в навчанні географії полягає і в тому, що при вивченні своєї місцевості ми формуємо в учнів чіткі уявлення про об'єкти, явища і процеси, які у свою чергу стають основою для формування понять, недоступних для безпосереднього спостереження. Ми вважаємо, що завдяки краєзнавству в географії розв'язується важлива педагогічна проблема – поєднання навчання з життям. Коли ми з дітьми були на рекультивованому відвалі, то могли спостерігати верхове болото, процеси органічного вивітрювання та ґрунтоутворення, незначні прояви карсту, усі види рекультивації, які вивчаються у темі «Ґрунти» з географії України у 8 класі та інше. В процесі роботи ми впевнилися, що ці ж знання і спостереження можна перенести на вивчення загальних особливостей клімату та природних зон України.

Ми переконані, що краєзнавчий принцип у навчанні сприяє самостійному засвоєнню учнями навчального матеріалу, набуттю умінь дослідницького характеру, готує учня до практичної діяльності, розширює кругозір, що в свою чергу сприяє формуванню екологічної культури прийдешніх поколінь, нової формації господарників.

Список використаних джерел:

1. Тютюнник Ю.Г. К методологии антропогенного ландшафтоведения // Геогр. и природ.ресурсы. – 1989. – № 4. – С. 130–135.
2. Шищенко П.Г. Прикладная физическая география. – К.: Вища шк., 1988. – 192 с.
3. Панов І. Екологічний туризм// Краєзнавство. Географія. Туризм. – № 11 (64). – 1998.3.
4. Попович С. Витоки вітчизняного туризму // Краєзнавство. Географія. Туризм. – № 35 (136–137). – 1999.
5. Смаль В. В., Смаль І. В. Світовий досвід розвитку екологічного туризму // Український географічний журнал. – № 4. – 2003.

6. Казаков В.Л. Антропогенні ландшафти Кривбасу // Різноманіття ландшафтних комплексів України та шляхи їх раціонального використання і збереження: методологічні і прикладні аспекти. Зб. наук. праць наук. конф. – Київ, 2000. – С. 41–46.

7. Матеріали Міжнародної наукової конференції молодих вчених «сучасний стан та якість навколишнього середовища окремих регіонів» 1–3 червня 2016 р., Одеса, Україна.

Поладі З.В.

студентка,

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

СУТНІСТЬ ТА ХАРАКТЕРНІ РИСИ ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ

Безсумнівним є твердження що здоров'я людини – це найбільший скарб. Виходячи з такого твердження, охорона здоров'я нації – одна з найважливіших функцій цивілізованого суспільства, для чого створено відповідну систему рекреації, оздоровлення та лікування. Останнім часом у засобах масової інформації, науково-методичній літературі пропагується такий вид туризму, як лікувальний або лікувально-оздоровчий. Так, як сучасне життя сповнене емоційними перевантаженнями, безліччю стресових ситуацій, несприятливою екологічною ситуацією в більшості країн світу, гіподинамією, тому сучасна людина все частіше змушена звертатися до такого виду туризму, як лікувально-оздоровчий.

Зважаючи на те що поняття «лікувально-оздоровчий туризм» не має однозначного трактування. Найпростіше його дефініцію можна сформулювати так: лікувально-оздоровчий туризм – це подорож до курортних місцевостей з метою оздоровлення та лікування. Мета лікувально-оздоровчого туризму – комплексне використання природних лікувальних факторів і рухової діяльності в лікувально-профілактичних цілях [1, с. 181].

Так звані «подорожі за здоров'ям» відносять до найбільш ранніх форм туризму. Ще давні цивілізації 5–3 тис. років до нашої ери практикували ряд видів терапій, які присутні в сучасних спа (аюверда, китайська медицина, тайський масаж). Також стародавні римляни й греки використовували цілющі джерела та місцевості з унікальним кліматом для того, щоб покращити своє здоров'я. Знаменитими в давній Греції курортними центрами були Епідавр і Кос, а в Римській імперії термальні курорти Аквінкум, Цивітас Аврелія Аквензіс (сучасний Баден-Баден), престижним курортом був острів Іск'я.

Часи змінювалися, але мотивація подорожей до курортних місцевостей традиційно залишається стабільною. Цілющі властивості природнокліматичних ресурсів, як і раніше, лікують, оздоровлюють, відновлюють життєві сили людини. Потоки туристів з лікувальною метою, як правило, спрямовані до курортів відповідної спеціалізації, яка залежить від наявності тих чи інших природнокліматичних ресурсів [2, с. 134].

Лікувально-оздоровчий туризм поділяється на лікувальний, метою якого є власне лікування, терапія, реабілітація після захворювань, і профілактичний (веллнес-туризм), спрямований на підтримку організму в здоровому стані і збереження балансу між фізичним і психологічним здоров'ям людини. Веллнес-туризм, у свою чергу, може бути активним (спорт і фітнес) та пасивним (програми краси). Термін “wellness” у науковій літературі з'явився порівняно недавно та означає прекрасний стан як тіла, так і душі, релаксацію, поживлення сил організму через активну оздоровчу